

РЕШЕНИЕ

№ 26351

гр. София, 08.12.2024 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

**АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Първо отделение 19
състав,** в публично заседание на 13.11.2024 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Доброслав Руков

при участието на секретаря Станислава Данаилова и при участието на прокурора Мария Малинова, като разгледа дело номер **246** по описа за **2024** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл. 284 и следващите, във връзка с § 49 от Закона за изпълнение на наказания и задържане под стража (ЗИНЗС), във връзка с чл. 203 и следващите от АПК, във връзка с чл. 1 от Закона за отговорността на държавата и общините за вреди (ЗОДОВ).

Делото е образувано по искова молба на Г. В. К., понастоящем задържан в Затвора в [населено място] срещу Главна Дирекция „Изпълнение на наказанията“.

Цената на иска е 8 000 000 лв. С молба ищецът е направил изменение на иска, като съдът с протоколно определение от 13.11.2024 г. е приел, че същият е предявен за сумата от 12 000 000 евро.

На 27.11.2023 г., с молба до СГС назначеният по реда на ЗПП на ищеца процесуален представител адвокат И. А. В. е направил следните уточнения.

Ответник по исковата молба е Главна Дирекция „Изпълнение на наказанията“, с адрес [населено място], ген. С. № 21.

Ответник по иска, основан на чл. 1, ал. 1 от ЗОДОВ, е юридическото лице, в чиято структура се намира административния орган - пряк причинител на вредите, тогава, когато този орган не е юридическо лице. ГДИН представлява юридическо лице към министъра на правосъдието със седалище [населено място], на бюджетна издръжка, която осъществява пряко ръководство и контрол върху дейността на местата за лишаване от свобода и пробационните служби, а затворите, поправителните домове и областните служби "Изпълнение на наказанията" са териториални служби на Главна дирекция "Изпълнение на наказанията".

Твърди се, че органи и длъжностни лица на ответника са бездействали в противоречие с чл. 3 от ЗИНЗС и чл. 3 от Конвенцията за защита правата на човека и основните свободи, във връзка с чл. 204, ал. 4 от АПК, поради което ищецът е претърпял неимуществени вреди изразяващи за периода от 08/05/2015 - 19/07/2023 г., изразяващи се в нечовешко отношение към личността предизвикани от лоши нехуманни условия в Затвора С., а именно спиране на тока през нощта в точно определено време. Спирането на тока води до невъзможност за пускане на вентилация или печка, като през лятото това води до липса на въздух в най-големите горещини няма вентилация, а през зимата е студено, тъй като не може да се пусне отопление. В затвора липсва изградена вентилационна система и това води до увреждане на здравето при продължително пребиваване. Лятото е позволено на лишените от свобода да имат вентилатори, които обаче заради спирането на тока не могат да пускат вечер. Това води до невъзможност да се вентилира въздуха, съответно не може да се диша и да се спи през нощта. Началникът на Затвора е бездействал като организирал изграждането на вентилационна система и знаейки това е спирал тока по неясни причини за това.

Нарушена е забраната на чл. 3 от ЗИНЗС и чл. 3 от ЕКЗПЧОС, от което бездействие е причинен пряк вредоносен резултат, изразяващ се в създадени у лишеният от свобода унижение, чувство на страх, тревожност и непълноценност, гняв, незащитеност и малоценност. Причинени са му неимуществени вреди, като е увредено здравето му, за което лицето е поискало назначаване на СМЕ, в която вещо лице да извърши преглед и да посочи какви физически увреждания за процесния период е получило лицето.

По време на последното проведено по делото съдебно заседание, ищецът не се явява лично. Същият отказва да присъства по време на осъществената видеоконферентна връзка със затвора в [населено място], поради липса на преводач от руски език. На същия беше осигурен преводач от руски език, който присъстваше в съдебната зала през цялото време, през което се гледаше делото на 13.11.2024 г. Адвокат В., се явява лично и поддържа исковата молба, по съображения, подробно изложение в нея.

Ответникът не се представлява. В писмено становище, пълномощникът му оспорва исковата молба, като моли същата да бъде отхвърлена.

Участвалият в производството по делото прокурор – представител на СГП счита, че претендираните неимуществените вреди са доказани, поради което искът следва да бъде уважен.

Административен Съд С. - град, I отделение, 19-ти състав, след като взе предвид наведените в исковата молба доводи, изразеното становище на пълномощника на ответника и на представителя на СГП и се запозна с приетите по делото гласни и писмени доказателства, намира за установено, от фактическа страна, следното:

Между страните не се спори, че през процесния период 08/05/2015 - 19/07/2023 г., по времето, на който се сочи, че са претърпени вредите, Г. К. е бил задържан, като подсъдим в Затвора в [населено място].

За доказване на претендираните вреди съдът допусна на ищеца до разпит един свидетел.

Административен Съд С. - град, I отделение, 19-ти състав, след преценка на събраните по делото доказателства по отделно и в съвкупност и съобразявайки доводите на страните, приема от правна страна следното:

По допустимостта на жалбата: Подаването на искова молба по реда на чл. 284, във връзка с § 49 от ПЗР на ЗИНЗС, във връзка с чл. 203 от АПК не е обвързано с преклузивен срок. Нейната допустимост е свързана най-вече с редовността ѝ, касаеща

посочването на административния акт, който е бил отменен или органа или длъжностното лице или орган, от чието действие или бездействие са причинени претендираните вреди. Претенцията е предявена срещу юридическото лице, представлявано от органа, от чиито незаконосъобразни действия са причинени вредите.

Съдът намира, че исковата молба е редовна, следователно е процесуално допустима и като такава следва да бъде разгледана.

Разгледана по същество, исковата молба е неоснователна.

В чл. 7 от Конституцията на Република България е предвидено, че държавата отговаря за вреди, причинени от незаконни актове или действия на нейни органи и длъжностни лица. Проекция на този принцип е разпоредбата на чл. 203 от АПК, съгласно която исковите за обезщетения за вреди, причинени на граждани или юридически лица от незаконосъобразни актове, действия или бездействия на административни органи и длъжностни лица, се разглеждат по реда на тази глава, а за неуредените въпроси се прилагат разпоредбите на Закона за отговорността на държавата и общините за вреди. За да се разграничат отговорността за причинени вреди по чл. 45 и следващите от ЗЗД и тази по чл. 203 от АПК, във връзка с чл. 1 от ЗОДОВ, следва да се направи анализ, чрез съпоставка на двете норми. На първо място различието по между им е свързано с тяхното основание. Отговорността по ЗЗД почива на забраната да не се вреди другиму, докато отговорността по ЗОДОВ е изградена върху идеята за задължение на държавата и общините да спазват правата и законните интереси на гражданите. Именно при неспазване на това основно задължение и когато в следствие на него е причинено увреждане на граждани и юридически лица, възниква основание за ангажиране на отговорност на съответните държавни институции. Съгласно чл. 205 от АПК това са юридическите лица, представлявани от органа, от чиито незаконосъобразен акт, действие или бездействие са причинени вредите. Отговорността по чл. 45 от ЗЗД и тази по ЗОДОВ се изграждат на различна плоскост. Елемент от фактическия състав на непозволеното увреждане по ЗЗД, свързан с неговата субективна страна, винаги е вината, т.е. субективното отношение на деликвента към протовоправното деяние. Характерно за втория вид отговорност е, че е обективна и безвиновна. Тя възниква само при или по повод на осъществяване на административната дейност на държавата или общините. Чл. 203 от АПК и чл. 1 от ЗОДОВ употребяват термините "актове", "действия" и "бездействия", за които легално определение няма в цитираните закони, но под "акт" не следва да се разбира всеки такъв на административен орган или длъжностно лице, а определена категория актове - нормативни, общи и индивидуални административни актове, като тук следва да се разбират всички видове административни актове, издавани от държавни или общински органи в кръга на законово определената им компетентност.

Държавата и общините ще носят отговорност за вреди, причинени на граждани и юридически лица от незаконосъобразни актове, действия или бездействия на техни органи и длъжностни лица при или по повод изпълнение на административна дейност. Анализът на тази норма, налага разграничаване на дейността по издаване на административни актове и тази, която е проява на физическото действие или бездействие. Това има значение при решаване на въпроса за предпоставката, при която увреждения може да търси обезщетение.

Активно легитимирана страна по иска по чл. 284 от ЗИНЗС, във връзка с чл. 203 от АПК, може да бъде всяко лице, задържано под стража или изтърпяващо наказание

„лишаване от свобода”, което твърди, че е претърпяло вреди, в следствие на незаконосъобразни актове, действия или бездействия на държавни и общински органи и длъжностни лица. Този иск представлява автономно средство за защита на частноправните субекти срещу несъобразена със закона административна дейност.

По силата на чл. 285, ал. 2, във връзка с чл. 284, ал. 1 от ЗИНЗС, 205 от АПК, искът за обезщетение се предявява срещу специализираните органи по изпълнение на наказанията, от чиито актове, действия или бездействия са причинени вредите. Според чл. 12 от Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража, прякото ръководство и контролът върху дейността на местата за лишаване от свобода и пробационните служби се осъществяват от Главна дирекция "Изпълнение на наказанията", т.е. в случая дейността на ГД „ИН” е регулирана от закона дейност, осъществявана от административните органи и длъжностни лица, структурно обособени в рамките на тази администрация, в съответствие с дадените им от закона правомощия. Т.е. безспорно дейността на ответника, свързана с нормалното функциониране на местата за лишаване от свобода е административна дейност, осъществявана във връзка с прогласените в АПК и КРБ основни принципи.

Съгласно чл. 284, ал. 1, във връзка с ал. 5 от ЗИНЗС, държавата отговаря за вредите, причинени на лишени от свобода и задържани под стража от специализираните органи по изпълнение на наказанията в резултат на нарушения на чл. 3, като настъпването на неимуществени вреди се предполага до доказване на противното. Разпоредбата на чл. 3 от с.з. сочи, че осъдените и задържаните под стража не могат да бъдат подлагани на изтезания, на жестоко, нечовешко или унижително отношение. За нарушение на ал. 1 се смята и поставянето в неблагоприятни условия за изтърпяване на наказанието лишаване от свобода или задържането под стража, изразяващи се в липса на достатъчно жилищна площ, храна, облекло, отопление, осветление, проветряване, медицинско обслужване, условия за двигателна активност, продължителна изолация без възможност за общуване, необоснована употреба на помощни средства, както и други подобни действия, бездействия или обстоятелства, които уронват човешкото достойнство или пораждат чувство на страх, незащитеност или малоценност.

В разглеждания казус Г. К. твърди, че е претърпял неимуществени вреди, изразяващи се болки и страдания и дискомфорт, предизвикани незаконосъобразни бездействия на ответника за периода от 08/05/2015 - 19/07/2023 г., изразяващи се в нечовешко отношение към личността предизвикани от лоши и нехуманни условия в Затвора С., а именно спиране на тока през нощта в точно определено време. Спирането на тока е водело до невъзможност за пускане на вентилация или печка, като през лятото това води до липса на въздух в най-големите горещини няма вентилация, а през зимата е студено, тъй като не може да се пусне отопление. В затвора липсва изградена вентилационна система и това води до увреждане на здравето при продължително пребиваване. Лятото е позволено на лишените от свобода да имат вентилатори, които обаче заради спирането на тока не могат да пускат вечер. Това води до невъзможност да се вентилира въздуха, съответно не може да се диша и да се спи през нощта. Началникът на Затвора е бездействал като организирал изграждането на вентилационна система и знаейки това е спирал тока по неясни причини за това, т.е. може да се приеме, че тези твърдени вреди са причинени от подобни на описаните в цитираната разпоредбата чл. 3 от ЗИНЗС, действия или бездействия на органи и длъжностни лица при ответника.

Фактическият състав на предявения иск с правно основание чл. 1, ал. 1 ЗОДОВ с оглед твърденията на ищеца включва в кумулативна даденост: 1. наличие на административен акт от орган на ответника или действие или бездействие на негови длъжностни лица; 2. незаконосъобразност на административния акт, съответно действието или бездействието; 3. причинена вреда и нейния размер; 4. причинна връзка между незаконосъобразния акт и настъпилия вредоносен резултат.

Първата предпоставка в случая е доказана. Г. К. е бил задържан като подсъдим в затвора [населено място] в периода от 08/05/2015 до 19/07/2023 г.

По отношение на втората предпоставка, съдът намира, че съгласно чл. 128, ал. 1 от ЗИНЗС, при изпълнение на наказанието лишаване от свобода се създават условия за опазване на физическото и психическото здраве на лишените от свобода, а според чл. 43, ал. 5 от с.з., количеството дневна светлина, степента на изкуственото осветление, отопление и проветряване, достъпът до санитарни възли и течаща вода, както и минимумът обзавеждане на спалните помещения се определят с правилника за прилагане на закона, чиито чл. 20, ал. 2 сочи, че в спалните помещения се осигурява пряк достъп на дневна светлина и възможност за естествено проветряване. Количеството дневна светлина, степента на изкуственото осветление, отопление и проветряване се определят в зависимост от изискванията на съответните стандарти за обществени сгради. Т.е. ответникът ГД „ИН”, според цитираните норми е имал нормативно установено задължение за осигури отопление през зимния сезон и условия за естествено проветряване в помещения, където лишените от свобода са пребивавали.

По делото не се установи през процесния период в Затвора в [населено място], да е имало системен недостиг на отопление през зимния период.

Според показанията на свидетеля Р., той се е запознал с Г. К., през 2015 г. или 2016 г., когато е бил настанен в 1 група на затвора. К. и до момента се намира в тази група като подсъдим. До април 2018 г. е имало постоянно денонощно осветление, лампите не се гасели през нощта. Във всяка от килиите имало по два контакта, в които лишените от свобода могат да включват уреди. Било разрешено закупуването с лични средства на вентилатори или придобиването им чрез, но след 22,00 часа електрозахранването се изключвало и вентилаторът не можел да бъде ползван. Прозорците, които били с размери 65 на 65 см се отваряли, но през тях не можело да достигне достатъчно свеж въздух през лятото, защото отвън имало три вида решетки. По време на разходките на открито ищецът се оплаквал на свидетеля, че е много топло през нощта, а такова чувство имал и свидетеля. На практика не е имало естествено проветряване. През зимата отоплението се осигурявало чрез оребрен радиатор в килиите, като имало около една-две седмици, почти всяка зима около К. и Нова година, в които имало проблем с парното. На лишените от свобода било разрешено да внесат малки електрически печки, които те ползвали през тези периоди, защото било много студено и се образувал лед от вътрешната страна на прозорците. През останалото време имало парно, но не такова, че да се разхождаш по къс ръкав, а трябвало хората да стоят облечени. Електричеството и през тези периоди се гасяло след 22,30 часа. Г. К. се оплаквал на свидетеля, че му е студено, а при него е по-сложна ситуацията, защото имал дегенеративни заболявания на ръката и крака.

Съдът кредитира частично свидетелските показания на Н. Р., независимо, че са налице обстоятелства, които ги поставят под съмнение. На съда е служебно известно, че Р. също излежава наказание „Лишаване от свобода” и че води срещу ГД „ИН” иски за

обезщетение. Може да се приеме, че в определени кратки периоди, по време на периода, през който се твърди, че търпени вредите, е имало недостиг на отопление. Свидетелят обаче не сочи, че изобщо не е имало отопление, а че то е било по-слабо от нормалното. По тази причина, не може да се приеме, че отоплението е било толкова недостатъчно, че се образувал лед по вътрешната страна на прозореца. Образоването на лед може да стане, само ако в цялата сграда не е имало никакво отопление и то за дълъг период от време, каквито обстоятелства в случая не се доказаха. В тази връзка съдът намира, че К. не бил поставен в нечовешки и нехуманни условия.

По отношение на невъзможността за ползване на вентилатори през нощта през летните месеци, съдът намира, че за ответника ГД „ИН“ не съществува законово задължение да осигурява охлаждане на спалните помещения през летните месеци в затвора в [населено място]. Страните не спорят, че помещението, в което е бил настанен К. е било снабдено с отваряеми прозорци, които са осигурявали възможност за естествено проветряване. Общозвестно е, че в [населено място] през летните месеци има периоди на горещо време, но също така е известно, че тези периоди не са продължителни и температурите не достигат повече от 35-36 градуса през деня, а през нощта падат до 23-25 градуса, което е напълно поносимо. Следва да се отбележи, че по време на най-топлите периоди на денонощието, включително до 22,30 часа, когато температурите не са били толкова високи, лишените от свобода са имали възможността да използват вентилатори за раздвижване на въздуха в помещенията.

Неизпълнените на регламентирани законови задължения, от затворническата администрация, би било в противоречие с изискването лишените от свобода лица да не бъдат подлагани на излишно тежки условия и със забраната за жестоко, нечовешко и унижително отношение, съгласно чл. 3 от ЗИНЗС. В случая обаче не се установиха такива незаконосъобразни бездействия, свързани с неосигуряването на нормални условия в помещенията, обитавани от лишените от свобода, включително и по отношение на отоплението и проветряването, които биха могли да бъдат предпоставка за възникване на твърдените вреди.

Изложеното мотивира съдът да приеме, че втората предпоставка за ангажирането на отговорността на държавата в случая не е доказана.

По отношение на третата предпоставка за реализиране на отговорността на ответника по чл. 1 от ЗОДОВ, съдът намира, че тя също е не доказана.

Не се доказва, че вследствие на системна липса на отопление или на естествено проветряване, ищецът е изпитвал дискомфорт или някакви тежки физически болки, които да са влошавали съществено начина и условията за изтърпяване на наказанието.

В пилотното си решение по съединени жалби № 36925/10, 21487/12, 72893/12, 73196/12, 77718/12 и 9717/13 ЕСПЧ посочва, че общите принципи, уреждащи прилагането на чл. 3 от Конвенцията за условията на задържане, са изложени в големи подробности в параграфи 139-159 от решението на Съда по А. и други (цитирано по-горе) и параграфи 65-69 от решението на Съда по Torreggiani and Others. Чл. 3 от Конвенцията защитава една от основните ценности на демократичното общество. Той забранява по абсолютен начин изтезанията или нечовешкото или унижително отношение или наказание,

независимо от обстоятелствата и поведението на жертвата. За да попадне в обхвата на този член, малтретирането трябва да достигне минимално ниво на суровост. Оценката на този минимум е относителна и зависи от всички обстоятелства по делото като продължителността на отношението, физическите и психическите последици и в някои случаи пола, възрастта и здравословното състояние на жертвата. В оценката на условията на задържане по чл. 3 от Конвенцията е особено важно да бъде взето предвид кумулативното въздействие на тези условия, както и конкретните твърдения, направени от въпросното лице, и времето, което той или тя е прекарал/а в тези условия.

Настоящият съдебен състав намира, вземайки предвид събраните доказателства и дадените насоки от ЕСПЧ в делата М. и Н., че в случая, дори Г. К. да е търпял известен дискомфорт, вследствие на намаленото отопление за кратки периоди през зимните сезони или поради горещото време през летата, прагът жестокото и унизително отношение, предизвикано тези условия, не е достигнал онова ниво на суровост, даващо възможност за определяне на обезщетение на основание чл. 284, във връзка с чл. 3 от ЗИНЗС, във връзка с чл. 203 и следващите от ЗОДОВ.

Във връзка с изложеното, съдът намира, че искът е недоказан, следователно неоснователен, поради което следва да бъде отхвърлен.

Водим от горното и на основание чл. 203 от АПК, във връзка с чл. 1 от ЗОДОВ, **Административен Съд С. - град, I отделение, 19-ти състав,**

Р Е Ш И:

ОТХВЪРЛЯ искова молба на Г. В. К., понастоящем задържан в Затвора в [населено място] срещу Главна Дирекция „Изпълнение на наказанията“, за присъждане на обезщетение от 12 000 000 евро, за претърпени от него вреди, предизвикани от нарушение на чл. 3 от ЗИНЗС.

Решението подлежи на обжалване в 14-дневен срок от съобщаването му на страните, с касационна жалба пред АССГ, Тричленен състав.